

קונטרס
טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

לז

מכון
**טעם
זקנים**
שיחות של
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

כי יש כמה מיני חן

"העלמה העלמה העלמה"...

מה לנו לדבר מאחרים

כשיש דין למטה אין דין למעלה

צריך לעיין בתיקון העולם

אל תהי מפליג לכל דבר

ותורת חסד על לשונה

לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה

רחל מבכה על בניה

וזה בחינת העלמה

היופי והפאר והחן של העולם

והעיקר להסתכל על עצמו

אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד

עון עקבי יסובני

בראשית – לעיני כל ישראל

קונטרס ל"ז מתורגם מקונטרס נ"ב באידיש

©

הערות והארות מתקבלות בחפץ לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב

(מארה"ק: 0722-573-456) 1-845-200-0443

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:

Rlyb148@gmail.com

לתרומות והפצה בלבד:

bn5710048@gmail.com 0548432460

פרשת מטות מסעי תשל"ד

(טייפ מס' 44)

לב נשבר ונרכה אלוקים לא תבזה

(שואלים אודות השיחה הנדפסת באבני"ה ברזל: "אמר מוהרנ"ת שאנשים כשרים היו אומרים שבין המצרים יש להם ירידה")

ה'שיחה' יכול להיות שהיא נכונה, אלא שהיא ללא ידיים וללא רגליים; וכי הייתה להם ירידה בימי בין המצרים! אדרבה, בימי בין המצרים התעלו בעבודת השם!!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

א אבני"ה ברזל - שו"ס ממוהרנ"ת ז"ל, אות מ"ב.

ב עי' ליקוטי הלכות הל' ברכות הראייה ובר"פ ה' אות א' - ג': וכלל עקר הקינות בתשעה באב ובין המצרים הם בשביל תקון כדי לזכות לתשובה, כמו שמסימין בסוף איכות שהוא כלול מכל הקינות שמסימין בסוף השיבנו ה' אליך וכו', כי עקר כוננתנו בבכינתנו בהקינות כדי לעורר רחמיך ותפרך שישבנו אליו באמת ... ועי' הל שבת ז' אות י"ד, והל' מילה ה' אות י"ח, ועוד. ועי' כוכבי אור - שו"ס אות כ"ו, מלשון מוהרנ"ת ז"ל: איך קען מיר מעריר ניט קילען דאס הארץ, נאר תשעה באב ובין המצרים בייא דיא קינות, אין אגאנץ יאהר בייא תפלת חצות. חאטש קלאגען אויף דעם חרץן (בית המחין בכלליות ובפרטיות) וואס מע איז ניט אזוי וויא מען דארף צוא זיין.

(ר' משה ביננשטוק: אתם שמעתם שיחה זו?) בזה הלשון: "שאנשים כשרים היו אומרים שביין המצרים יש להם ירידה" – בוודאי לא שמעתי; אנשים כשרים התעלו בעבודת השם בימי בין המצרים, הסתובבו עם לב נשבר, עם מין...

(ר' נחמן בורשטיין: יש הרבה שמדמיינים לעצמם – מאחר ויש להם ירידה, סימן שהם אנשים כשרים) כן כן...

(ר' נחמן: אבל שיחה הזו מסתובבת עדיין בין אנ"ש.) יכול להיות שהפשט הוא: 'אנשים כשרים' אכן העידו שיש להם ירידה, אבל 'רבי נתן' לא סבר כמותם.

(ר' נחמן: כפי הנראה, עצם הדבר שהאדם מרגיש ירידה, זה בגלל שהוא איש כשר.) יכול להיות בגלל שהם שבורים ברוחם מחורבן בית המקדש.

(ר' נחמן: אתם אף פעם לא שמעתם שיחה זו?) 'בזה הלשון' וודאי לא שמעתי, לשון השיחה דורש בירור כיצד נאמר באמת.

מדוע לא מעיד רבי נתן על עצמו?! (רק נוקט בלשון 'אנשים כשרים' אומרים כן!?). הלשון 'אמר מוהרנ"ת' לא נשמע מדויק; ש'אנשים כשרים אמרו כך' – זה יכול להיות, אבל 'אמר מוהרנ"ת' – זה לא; הרי כל עניינו של רבי נתן היה רק התחזקות, רק שמחה והתחזקות!!!

#### הערות ומראי מקומות

ג עי' ליקוטי הלכות הל' ביצים ה' אות א': אָבֵל גַּם כְּשֶׁמֶת אַבְלִין וּמְמַרְרִין עַל הַצֶּעַר וְהַחֲרָבָן, וְהַעֲקָר עַל שְׁאֵנוּ רְחוּקִים כָּל כֶּךָ בְּגִלּוֹתֵנוּ מֵאֲבִינוּ שְׂבֻשְׁמִים, גַּם אִז אֲסוּר לְשָׂאֵר בְּזֵה ח"ו, רַק לְנַחֵם אֶת עַצְמָנוּ בְּכָל פֶּעַם בְּגִדְל הַתְּקִינָה שְׁאֵנוּ מְקוּיִם לְאַחֲרִית טוֹב לְצֵאת מֵהַגְּלוּת מְאֻפְּלָה לְאוֹר גְּדוּל, כִּי חֲסִדֵי ה' לֹא תִמְנוּ וְכו'...

# פרשת מטות מסעי תשל"ד

ה

(ר' נחמן: אבל אתם שמעתם שיחה בערך בזה הלשון?) לא, שמעתי ש"ימי בין המצרים הם יסוד בעבודת השם" – זה מה ששמעתי! "יסוד בעבודת השם"; אמירת תיקון חצות ביום, והלב נשבר – הם יסוד בעבודת השם.

רבי נתן אמר: "אני יכול לומר פירוש על ה'מהר"ם שיף' הכי קשה, ולא על יהודי! שכן העיקר הוא 'לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה', ומי יודע למי יש 'לב נשבר באמת'?!".

כיצד אפשר לומר 'פירוש' על הזולת? ! אם לזולת יש 'לב נשבר' באמת – זה הרי עיקר החשיבות אצל השם יתברך!

מה שהתרחש באומן בימי בין המצרים... ס'האט געקאכט', בימי בין המצרים בערו הלבבות כמו דוד מים רותח, הקולות והצעקות, התפילות!... (ר' משה: תיקון חצות היה ביום או בלילה?) כן כן, ביום<sup>7</sup>.

## הערות ומראי מקומות

<sup>ד</sup> עי' ליקוטי הלכות הל' תפלין ה' אות מ"ג מענין 'תפלה לעני', ובהל' תפלת המנחה ז' אות מ': ועקר חשיבות התפלה והדבורים אצל ה' יתברך הם התפלה והדבורים של העני והדל, כמו שהאריכו רבותינו ז"ל בזה הרבה... כמו שכתוב כי לא בזה ולא שקץ ענות עני ולא הסתיר פניו ממנו ובשנעו אליו שמע, מקלל שראוי לבזותו ולשקצו ולהסתיר פניו ממנו, אך רבים רחמיו מאד מאד ואינו מבזהו ואינו משקצו וכו', וכמו שכתוב אשכון את דכא, וכתוב תשב אנוש עד דכא עד דדוכא של נפש...

<sup>ה</sup> עי' שער הכוונות – דרושי חג השבועות דרוש א': ענין בין המצרים, והם כ"א ימים שבין י"ז לתמוז עד תשעה באב, מנהג טוב וכשר הוא מאד לכל בעל נפש, לשבת באבלות אחר חצי היום בכל אלו הימים, ולבכות בכיה ממש על חורבן הבית... ודבר זה עושה תועלת גדולה בנפש האדם. וענין חצות הלילה אין צורך להזכירו, כי אפילו בכל שאר הלילות צריך להתאבל על החורבן, ומכ"ש בלילות בין המצרים שצריך להוסיף בבכיה, ועליו נאמר שמחו את ירושלם כו' כל המתאבלים עליה.

היה ממש 'התחדשות' בעבודת השם, ימי בין המצרים היו ימי התקרבות להשם יתברך! ב'עלים לתרופה' ישנם מכתבים רבים מימי בין המצרים, כאלו לשונות כמו שיש שם אין באף מקום אחר<sup>1</sup>.



## רחל מבכה על בניה

(לומד בליקוטי מוהר"ן תורה ס"ז תניינא "בראשית לעיני כל ישראל") אומר הרבי כך, יש "מאורי אור", ויש "מאורי אש". יש מאורות שמאירים, ויש מאורות שבוערים<sup>1</sup>. מהו ההבדל בין 'אור' ל'אש'? שה'אור' מאיר, וה'אש' בוערת! "והם זה לעומת זה", כשיש כח למאורי אור – נכנעים המאורי אש, "וכן להיפך" – כשנכנעים ונסתלקים המאורי אור מתגברים כנגדם המאורי אש.

### הערות ומראי מקומות

<sup>1</sup> עי' מכתב פ"ה: מרחם ציון ירחם עלינו שנזכר לפעל על ידי הקינות בקשת השיבנו ה' אליך וכו', שזה עקר תכלית אמירת הקינות שכלם כלולים במגלת איכה שאמר ירמיה הנביא ברוח הקדש שמסים בסוף השיבנו וכו', והעקר שנקיים "שפכי כמים לבך נכח פני ה'" עד שנעורר רחמיו בכל יום, וישוב אלינו וירחמנו וינחמנו וישמחנו ... ובמכתב קצ"ה: וגם עתה אנו צריכין להחיות עצמנו בזה כדי שיהיה לנו כח לאמר הקינות בכל לב, ולשבר לבנו כראוי כל אחד על חלקו שיש לו בחרבן בית המקדש וצרות ישראל בכלל ובפרט, השם יתברך ירחם עלינו שנזכר להיות בכלל המתאבלים על ירושלים לראות בשמחתה ... ובמכתב שנ"ז: גם עתה הוא בין המצרים, ואין הדעת צלולה כלל, כי ארץ עלינו הגלות בגוף ונפש, השביענו במרוורים וכו', עד אשר כמעט פשל כח הסבל. אף זאת נחמתנו בענינו, שהקדים לנו רפואה למפותינו האנושות מאד, מה שאנו יודעין מקדוש ישראל פזה וכו', הוא נחמתנו בכלל ובפרט. והשם יתברך יעזר לנו לכפות ולהתאבל על חרבן בית המקדש, והעקר להתאבל על עוונותינו המעכבים בנין בית המקדש, עד נזכה להפוך היגון ואנחה לששון ולשמחה...

<sup>1</sup> וז"ל שם: ויש 'מאורי אור ומאורי אש', והם זה לעמת זה, שפשיש כח 'מאורי אור', אזי נכנעין 'מאורי אש', וכן להפך ח"ו, שפכנעין ונסתלקין מאורי אור ח"ו, אזי מתגברין 'מאורי אש'.

# פרשת מטות מסעי תשל"ד<sup>1</sup>

ז

וזהו חורבן בית המקדש, "ממרום שלח אש בעצמותי", המאורי אש התגברו, בגלל שנסתלקו המאורי אור, ואזי 'רחל מבכה על בניה', בגלל שהבכיה היא 'הסתלקות מאורי אור', "ואזי מתגברים מאורי אש".

"וזה בחינת העלמה", זה הכוונה 'העלמה'. ממשיך הרבי ואומר: 'רחל מבכה על בניה' - מי הם 'בניה' של רחל? יוסף ובנימין!

הזוהר הקדוש אומר: "יוסף - צדיק לעילא, בנימין - צדיק לתתא", כך כתוב בזוהר.

ממשיך הרבי ואומר: 'רחל מבכה על בניה'; עיקר הולדתו של הצדיק, יוסף - היה מרחל, ולכן דייקא היא 'מבכה על בניה', על שבניה כל כך נעלמים!

רחל בוכה, השכינה בוכה, 'על בניה' - שהצדיק כל כך נעלם; יוסף הוא הרי הצדיק, ורחל מבכה ומיללת על שבניה כל כך נעלמים.



~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^ח וז"ל שם: וְזֶה בְּחִינַת חֲרָבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בְּחִינַת (אֵיכָה א): "מִמְרוֹם שְׁלַח אֵשׁ בְּעַצְמוֹתַי", כִּי נִתְגַּבְּרוּ מְאוּרֵי אֵשׁ עַל-יְדֵי שְׁנִסְתַּלְקוּ מְאוּרֵי אֹר, בְּבְחִינַת: "רַחֵל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ", כִּי הַבְּכִיָּה הוּא בְּחִינַת הַסְתַּלְקוֹת מְאוּרֵי אֹר כְּנ"ל, וְאִזִּי מִתְגַּבְּרִין ח"ו, מְאוּרֵי אֵשׁ, בְּחִינַת: "מִמְרוֹם שְׁלַח אֵשׁ" וְכוּ' כְּנ"ל.

^ט עי' בסוף התו' שם, ד"ה 'שייך לעיל, רחל מבכה על בניה'.

^י עי' זוה"ק פרשת ויצא דף קנ"ג ע"ב.

וזה בחינת העלמה

“וזה בחינת העלמה”^א – וזאת היא ‘העלמה’ – “שנתעלם היופי והפאר של כל העולם”, יש צדיק שהוא היופי והפאר והחן של כל העולם!

מדוע שקוע האדם ב’הבל היופי’^ב? כי הוא לא מרגיש שיש כזה מין ‘יופי של כל העולם’! שזהו היופי של כל העולם!

מדוע שקועים ב’חן של שקר’^ג? כי לא מרגישים את הצדיק שהוא החן של כל העולם!

בגלל שאני לא מרגיש, ממילא אני שקוע ב’חן’ אחר, ב’יופי’ אחר^ד!

הצדיק הוא היופי והפאר והחן של כל העולם, ומי שנכלל בזה הצדיק – בטלים אצלו כל מיני ‘יופי’, כל מיני ‘פאר’, וכל מיני ‘חן של שקר’ – כזה צדיק יש בעולם! הוא היופי והפאר והחן של כל העולם!

“ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה”, התורה משבחת את יוסף שהיה יפה תואר. וזה בחינת הכתוב: “יפה נוף משוש כל הארץ”; הרבי אומר שהפסוק

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

<sup>א</sup> שם בהמשך התור בפנים: וזה בחינת ההעלמה, שנתעלם היפי והפאר של כל העולם. כי יש צדיק, שהוא היפי והפאר והחן של כל העולם פלו, בבחינת (בראשית ל"ט): “ויהי יוסף יפה-תואר ויפה-מראה”, בחינת (תהלים מ"ח): “יפה נוף משוש כל הארץ”, כי זה הצדיק האמתי שהוא בחינת יוסף, הוא ההדור והיפי של כל העולם.

<sup>ב</sup> עפ"י תו' ס' אות ג'.

<sup>ג</sup> עפ"י תו' ס' שם.

<sup>ד</sup> עיי' תו' קל"ה, ענין נפלאתך אהבתך לי' וכו'.



"יפה נוף משוש כל הארץ" שנאמר בשבח ארץ ישראל, והפסוק "יפה תואר ויפה מראה" בחינה אחת הם.

יוסף היה היופי של כל העולם, 'יפה נוף משוש כל הארץ', וכן הצדיק האמת שהוא בחינת יוסף, הוא ההידור והיופי של כל העולם!



## היופי והחן והפאר של העולם

"וכשזה היופי והפאר נתגלה בעולם" - כשזה הצדיק שהוא שהיופי של כל העולם נתפרסם ונתגדל בעולם, "אזי נפתחין העינים של העולם"!<sup>טו</sup>

(חסר קצת)

"שכל מי שנכלל בזה החן האמת של זה הצדיק, שהוא החן והיופי של העולם, דהיינו שמתקרב אליו ונכלל בו" - אזי נפתחין עיניו, הוא יכול לראות.

ומה הוא יכול לראות? אומר הרבי: "והעיקר להסתכל על עצמו" - מעתה הוא יכול להסתכל על עצמו! הוא יכול להתבונן ולבדוק בעצמו, היכן הוא אוהז עם מידותיו?!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{טו} שם בתו' ס"ז תניינא הנ"ל: וכשזה היפי והפאר נתגלה בעולם, דהיינו כשזה הצדיק, שהוא היפי של כל העולם, נתפרסם ונתגדל בעולם, אזי נפתחין העינים של העולם. שכל מי שנכלל בזה החן האמת של זה הצדיק, שהוא החן והיפי של העולם, דהיינו שמתקרב אליו ונכלל בו, נפתחין עיניו ויכול לראות.

הצדיק הוא 'יסוד הפשוט', וממנו נמשכים כל ה'ארבע יסודות',
 וכשנכללים בזה הצדיק – אזי יכולים להסתכל על עצמו ולבדוק היכן אני
 אוחז, היכן אני אוחז בכל מידותי^{טו} ? !



והעיקר להסתכל על עצמו

עיקר ההתקרבות מה שמתקרבים לצדיק היא להיטיב עמנו שנסתכל על
 עצמנו היכן אנחנו אוחזים !. בהמשך דבריו אומר הרבי, שאחר כך יכול גם
 לראות ולהסתכל "בגדולת השם".

ממשיך הרבי ואומר: "ולהסתכל בעולם"; הרבי מדבר כאן משלשה סוגי
 הסתכלויות; כשנפתחין עינינו, אזי יש שלשה דברים: "ורואה ומסתכל על
 עצמו"; "וגם יכול לראות ולהסתכל בגדולת השם"; "ולהסתכל בעולם".

אבל תחילה צריך להסתכל בשתי ההסתכלויות הראשונות: 'להסתכל על
 עצמו', 'ולראות ולהסתכל בגדולת השם', ורק אחרי זה – אומר הרבי – יכול
 גם לראות 'ולהסתכל בעולם'.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

<sup>טו</sup> שם בתו' ס"ז תניינא הנ"ל: והעיקר להסתכל על עצמו, וכמבאר לעיל (בסימן סו), שעל-ידי  
 שמתקרב לצדיק אמת, שהוא בחינת: "צדיק יסוד עולם", בחינת יסוד הפשוט, שממנו נמשכין  
 כל הארבעה יסודות... וכשמתקרב אליו, על-ידי-זה ראוי לו להסתכל בעצמו על כל המדות, איך  
 הוא אוחז בהם, כי כל המדות נמשכין מן הארבעה יסודות, פידוע.

<sup>י</sup> שם בתו' ס"ז תניינא הנ"ל: ועל-כן כשנתגלה זה הצדיק, שהוא החן והיפי של העולם, כל מי  
 שמתקרב ונכלל בזה החן האמת, נפתחין עיניו, ורואה ומסתכל על עצמו, איך הוא אוחז בכל  
 המדות, שנמשכין מארבעה יסודות, שהם נמשכין מהצדיק כנ"ל. וגם יכול לראות ולהסתכל  
 בגדולת השם ולהסתכל בעולם, על-ידי שנפתחו עיניו על-ידי התגלות הפאר של הצדיק האמת  
 כנ"ל.

# פרשת מטות מסעי תשל"ד

יא

לצערנו, בימינו ניגשים תכף מיד 'להסתכל בעולם'... זה עתה התקרב לצדיק וכבר הוא מסתכל בעולם, הוא כבר 'מבין' על כל העולם, הוא כבר מבין על הזולת...

זו הרי ההסתכלות השלישית, זו ההסתכלות השלישית! ההסתכלות הראשונה היא לראות ולהסתכל 'על עצמו', איך אני אוחז בכל המידות?!

הצדיק הוא יסוד הפשוט, וממנו נמשכים הד' יסודות; אדם שמקורב ליסוד הפשוט, יכול לראות ולהסתכל איך הוא אוחז בד' יסודות אשר מהם נמשכים כל מידותיו.

זה לא דבר של מה בכך, שכן לכל אחד יש מידות, כאלו מידות רעות, מידות שטותיות, והם כל כך חבויים בלב האדם, שהאדם לא מתעסק בזה כלל וכלל, לא מסתכלים היכן אוחזים עם המידות.

וממילא, אדם שלא מסתכל על שפלותו, גם גדולת הבורא הוא לא רואה, שכן שניהם תלויים זה בזה.

יש ווארט מהבעל שם טוב הק': "שנעדן - זיך, און לויבן - דעם אויבערשטן!" - תגנה את עצמך, ותהלל את הקדוש ברוך הוא.

ככל שהאדם שפל יותר בעיני רוחו, כמו כן הוא רואה היכן הוא אוחז, וכמו כן הוא רואה יותר גדולת השם!

נמצא איפה, שדבר ראשון צריך האדם לעסוק בשתי ההסתכלויות הראשונות, ורק מאוחר יותר יוכל להסתכל גם בעולם.



## אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד

אדם שעוסק בצרכי ציבור, אמנם זה דבר טוב, אבל גם הוא צריך לחשוב על חייו האישיים.

אפילו שאתה באמת 'עוסק בצרכי ציבור', אבל הזהר שלא לאבד! דע היכן אתה אוחז, דע היכן אתה אוחז! שכך, גם עסקנים יכולים להיכשל בעבירות, בפגמים, אפילו שהם עסקנים.

הקדוש ברוך לא לוקח שוחד! כתוב בתורה<sup>י</sup>: "ולא יקח שוחד", ויש להבין: איזה מין שבח זה 'לא יקח שוחד'? וכי הקדוש ברוך הוא צריך לקחת שוחד?! אלא הפשט הוא: אדם יכול היות 'עסקן', ולעשות המון מצוות, אבל אם עבר עבירה אחת – כל מצוותיו לא יחפו על העבירה שעשה.

הקב"ה לא לוקח שוחד! העבירה היא עבירה, והמצוה היא מצוה; אדם שעשה 'אלפי מצוות', ו'עבירה אחת', אם הוא לא ישוב בתשובה על העבירה שעשה, יצטרך לתת על כך דין וחשבון, ידונו אותו על העבירה שעשה.

משה רבינו ביקש הרי מהקדוש ברוך הוא: "כשתכתוב בתורה פטירתי, תכתוב 'סיבת מיתתי'<sup>יט</sup>".

ואכן, 'במי מריבה' כתוב, כדי שלא יאמרו שהיו בידו עוד עבירות, שלא יאמרו שהוסיף או גרע איזה אות מאותיות התורה.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^י דברים י' י"ז.

^{יט} גמ' יומא פ"ו ע"ב, ע"י רש"י במדבר כ"ז י"ג ד"ה 'כאשר נאסף אהרן אחיך'.

רואים מכאן שאפילו 'משה רבינו' לא נתבטל אצלו פגם 'מי מריבה', על אף ריבוי זכויותיו.



יש מדרש, מדרש נפלא מאד^כ: בעיני משה רבינו היה החטא של 'מי מריבה' דבר קל, משה רבינו אמר: "כאלו דברים גדולים פעלתי אצל השם יתברך; 'חטא המרגלים', 'חטא העגל', ושאר חטאים" – הרי בחטא המרגלים נגזרה 'גזירת כליה'; אמנם הדור ההוא לא נכנס לארץ ישראל, אבל הדור שאחריו כן נכנסו. משה רבינו הצליח לפעול אצל הקב"ה מחילה לעם ישראל ושלא יביא עליהם כליה, חשב משה בלבו: "וכי דבר קל כזה לא אפעל אצל השם יתברך?!"

בעיני משה היה זה חטא קל. אמר לו הקב"ה למשה: "הדבר קל בעיניך? אנכי אראך כי לא דבר קל הוא! כך כתוב במדרש.

מלשון המדרש משמע, שמשה רבינו לא הרבה להתפלל מיד על חטא זה, שכן אם היה מרבה להתפלל, אזי: "אין דבר שעומד בפני התפילה!".

משה רבינו חשב: "כבר פעלתי אצלו יתברך דברים גדולים יותר – אפעל גם עבור פגם זה!", משה רבינו לא הרבה להתפלל תכף ומיד. אמר לו הקב"ה: "לא, אני אראה לך כי פגם גדול הוא!".

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

<sup>כ</sup> עי' רש"י דברים ג' כ"ט עה"פ "ונשב בגיא וגו' ועתה ישראל" וגו', ובילקוט שמעוני ובספרי שם.

(השואל: כתוב הרי "ואתחנן אל ה' בעת ההוא"? ) מדברי המדרש משמע שהיה זה מאוחר יותר! מדרש זה מובא במספר מקומות, המדרש מובא גם בשיר השירים.



## עון עקבי יסובני

כיצד יוכל אדם לתקן מידותיו הרעות אם לא יידע גודל איסורם! אדם שלוקה במידה רעה, אם לא ילמד גודל חומרתה, עד היכן הדברים מגיעים; כיצד יוכל האדם לתקן מידותיו אם בעיניו זהו דבר קל?!

'בעל החרדים' כותב<sup>כ</sup>, שהאדם חושב בלבו שהתשובה היא מהדברים הקלים, אולם באמת, 'שלא לדבר בבית הכנסת', 'ולהזהר בעניית אמן', וכו', הם הם 'עיקר התשובה', ודווקא דברים אלו 'דש האדם בעקביו'!

האדם, אילו ידע גודל האיסור שבדבר, היה מרבה על כך בתפילה ותשובה. וכן הוא בכל מידה ומידה. בזמן שהאדם מיישב דעתו לפני השם יתברך ומדבר דיבורים, צריך ששייח כל אשר עם לבבו לפני השם יתברך: "רבונו של עולם, יש בי מידה כזאת וכזאת, אתה יודע הרי שיש בי מידה רעה זו".

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^כ ריש פרק ע"ד: אמר הנביא ירמיה נחפשה דרכינו ונחקורה, זה שנאמר במקום אחר והיה עקב תשמעון, ואמרו רז"ל שרוצה לומר אם תשמעו ותעשו המצות הקלות שאדם דש בעקביו. ואמר הכתוב עון עקבי יסובני, הם העבירות הקלות שדש בעקביו, והכי נמי דרכינו, היינו העונות שאנו דורכים ברגלינו ודשים בעקבינו, ונשובה עד ה', שאם לא ידע החולה מחלתו איך יבקש לה רפואה.

בשעה שהאדם משיח ליבו על מידותיו הרעים, צריך שיעמיק בכל מידה ומידה, ויזכיר לעצמו כמה חמורה מידה רעה זו, עד היכן מגיעים חומרת הדברים, נורא מאד.

אדם שיש בו מידת ה'גאווה' ואף אחד לא יודע על כך, זה עבודה זרה ממש - "תועבת ה' כל גבה לב", ועליו נאמר: "אותו לא אוכל", הקב"ה לא יכול לסבוליו.^כ

האדם צריך לדבר כל מיני לשונות מחומר האיסור שבדבר לפני ה' יתברך, וזה כדי שיתחיל להתקדם ולהתעלות.

ואם יש אדם שחושב שהוא לא 'בעל גאווה', עליו אומר הרבי^כ, שיש לפעמים כזה מין 'גאווה שקועה', גאווה שטבועה עמוק עמוק בלב האדם, אלא שהיא מכוסה, הוא בכלל לא מבין במידה זו, אבל באמת הוא מלא בגאווה.

הענין של 'ישוב הדעת' הוא: שכל דבר שאני יודע שהוא פגם - פגם בקדושה; פגם באדם עצמו; פגם בגופו - צריך שיעמיק בזה וידבר על כך לפני השם יתברך! 'מיום ליום' ידבר מזה, ויעמיק בזה.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

<sup>כ</sup> תהלים ק"א ה', ועי' ערכין דף ט"ו ע"ב.

<sup>כ</sup> עי' ספר המדות ערך גאווה אות י"ט: מְבַהֲלִין אֶת הָאָדָם בְּחִלּוּמֹת, כְּדֵי לְהַסִּיר מִמֶּנּוּ גְאוּוֹה שְׁקוּעָה, שֶׁהוּא מְכַסֶּה מִמֶּנּוּ, שְׁאִינוּ מְכִיר בָּהּ. ועי' גם ליקוטי עצות (על תו' י"א): יֵשׁ עֲנָוָה שֶׁהִיא תְּכֵלִית הַגְּדֻלוֹת, דִּהְיִנוּ שֶׁהוּא עָנּוּ מִחֻמַּת שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהַגְּדֻלוֹת מְבִזָּה מְאֹד, עַל־כֵּן הוּא עָנּוּ כְּדֵי לְהַתְיַקֵּר וּלְהַתְכַבֵּד, נִמְצָא שֶׁהוּא עָנּוּ בְּשִׁבְלֵי גְדֻלוֹת וְכְבוֹד, עַל־כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁפִּיל עַל דְּרָכָיו וּלְהַתְרַחֵק מִגְּדֻלוֹת בְּתְכֵלִית עַד קְצֵה הָאֲחֵרוֹן...

וכל מידה שהאדם יודע שבה הוא לוקה ביותר, צריך שירבה לדבר ממנה, ולגנותה ביותר.

אמנם האדם וודאי צריך לחזק עצמו, כדי שלא יפול בדעתו, אבל אם חפץ הוא להתחיל להתקדם ולהתעלות בדבר מסוים, עליו להרבות בדיבורים מענין זה לפני השם יתברך<sup>כז</sup>.



(ר' נחמן: ר' יונה לבל עליו השלום, נהג לבוא מידי ערב לבית הכנסת והיה מדבר דיבורים בנוסח שלו: "רבונו של עולם - היום הוא כמעט עשה אותי לגוי! הבעל דבר הרי רצה היום להפוך אותי לגוי!", כאלו דיבורים נהג לדבר לפני השי"ת, היו לו עוד דיבורים, דיבוריו היו דיבורים נאים).

"אזוי ווי פאר א אמת'ן גוטן פריינד!" - כמו לפני ידיד טוב אמת'י<sup>כח</sup>.

צריך התחזקות, צריך להרחיב הדיבור מענין עצת ההתבודדות, שעצה זו לא תהיה בעינינו 'כמצות אנשים מלומדה' שהאדם רק מחכה לסיים את השעה: "זהו השעה חלפה לה!" זהו, כבר סיימת'...

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{כז} עי' חיי מוהר"ן אות תקצ"ג: ... אַבְל אַף־עַל־פִּי־כֵן אַל יַעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁכָּבֵר הַגִּיעַ לְמַה שֶׁצָּרִיךְ, וְכָבֵר אֵינן חֶסֶד לֹא כְּלוֹם בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כְּאֵלּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ נָתַן לוֹ כְּבֹד כָּל בְּקִשְׁתּוֹ, כִּי בְּאֵמַת עֲדִין נִשְׁאָר אֲצֵל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ רֵב יְשׁוּעוֹת, וְאֵין צְרִיכִין לִוְתֵר לוֹ יִתְבָּרֵךְ וְכוּ' ... וְעֲדִין צְרִיכִין לְהִסְתַּפֵּל לִישׁוּעָה וְלִהְתַּחַטֵּא לְפָנָיו הַרְבֵּה כִּבְּן הַמִּתְחַטֵּא לְפָנָיו אָבִיו וְלִהְרַבּוֹת בְּגַעְגּוּעִים וְהַפְּצוּת וְכוּ', שִׁיעוֹר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עוֹד וְעוֹד וְכוּ' ... רַק אַף־עַל־פִּי־כֵן יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה תָּמִיד...

^{כח} עי' כוכבי אור - אנשי מוהר"ן אות ד', מאמר רביז"ל למוהרנ"ת בתחילת התקרבותו: "אין ווייטער סע זייער גיט, אז מע רעט זיך אויס דאס הארץ פאר ה' יתברך, הינו אזוי וויא מע רעט זיך אויס פאר איין אמת'ן גיטן פריינט".

זו הרי כל חיותו של האדם, כל יהדותו תלויה רק בעצה זו, ולכן עצה זו מצריכה 'לימוד מקיף', וכן לבקש מהשם יתברך: "תן לי דיבורים חדשים".

ואפילו על דבר זה בעצמו שאני מבקש כעת: "שאזכה לדבר דיבורים חדשים", שגם דיבור זה יהיה חדש! חדש!

בפרט שאנו מקורבים לכזה מין צדיק, שהוא ה'פאר' וה'חן' וה'יופי' של כל העולם כולו.



בראשית – לעיני כל ישראל

הרבי אומר באמת בהמשך דבריו: "בראשית" מרמז על ה'ראש בית', זהו הצדיק שהוא הראש בית. כשהראש בית נתגלה אזי "לעיני כל ישראל", "אזי נפתחין העינים של העולם".

אילו היה הצדיק האמת מתגלה, עיניהם של כל ישראל היו נפתחין! אולם אנחנו לא רואים כלום, מה אנחנו רואים? ! יהודי, הוא מתפלל, הוא לומד, הוא יהודי כשר, וכי הוא רואה מה שנעשה אתו? ! מה הוא רואה? ! ומדוע זה כך? כי הראש בית נעלם!

על זה בוכה השכינה, 'העלמה', זוהי העלמה אשר עליה נאמר: 'מאנה להנחם על בניה כי איננו', שכן מי הם 'בניה'? אלו הצדיקים! יוסף הצדיק, אלו הם בניה: 'יוסף ובנימין'! וכשהם נעלמים, הכל נעלם, עיניהם של כל ישראל סתומים.

השכינה הקדושה בוכה ומיללת: "מדוע הצדיק נעלם!" שכן כל נחמתה הוא רק שהצדיק יתגלה לעין כל, שהצדיק האמת יתגלה בעולם.



כי יש כמה מיני חן

מאחר ואצלנו הרבי כל כך נעלם, מה לנו לדבר מאחרים? 'אצלנו' הרבי נעלם! אצלנו!

אם רק נדע לאיזו חיות אפשר לזכות על ידי הרבי - הצדיק הוא הרי ה'פאר' של העולם, ה'יופי' של העולם, ה'חן' של העולם.

בכוחו של הרבי אפשר לזכות שיתבטל כל 'ההבל היופי', שיתבטל כל ה'חן של שקר', ולזכות ל'חן דקדושה'.

אכן בתורה א' אומר הרבי: "פי עכשו בעוונותינו הרבים חן וחשיבות האמיתי של ישראל נפל", החן האמיתי של ישראל נפל, החן נמצא אצלם.

יש איזה 'חן אמיתי', איזה 'חן' של יהודי!

פעם נענה רבי נתן על תורה ס'; לשונו של הרבי בתורה הוא: "פי יש כמה מיני חן של שקר, שעושים בעמידה, ובאכילה, ובדבורו עם אנשים, וכן בשאר דברים, ולכל דבר יש חן אחר מיוחד".

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

<sup>10</sup> עי' תו' ס' אות ג': פי יש כמה מיני חן של שקר, שעושים בעמידה, ובאכילה, ובדבורו עם אנשים, וכן בשאר דברים, ולכל דבר יש חן אחר מיוחד. וכל אלו החנות של שקר, הם באים על ידי הכל היפי, בבחינת: "שקר החן והכל היפי". דהינו, מי שאינו נשמר ... על-ידי-זה יש לו תאוות של

# פרשת מטות מסעי תשל"ד

ט

נענה רבי נתן ואמר: "דער רבי האט געהאט אויף זיך דעם 'חן של אמת' – 'איך' האב נישט דעם חן של אמת, נאר דאנקען גאט וואס איך בין ריין פון 'חן של שקר'!" – על הרבי שרוי היה ה'חן של אמת' – אני אין לי את החן של אמת הזה, אך תודה לקל שאני נקי מ'חן של שקר'".

כך העיד רבי נתן על עצמו: "אני נקי מחן של שקר!".

נענה רבי אברהם בן ר' נחמן ואמר: "מי שבאמת נקי מחן של שקר, החן האמתי מאיר בו!".

בדומה ללבנה, כשהיא 'לבנה נקיה' – גם על זה לבד צריך זכיה גדולה – אזי החמה מאירה בה.

שכן, הלבנה דומה לחלון, וכשיש עליה חפץ כלשהו שמסתיר, אזי אין החמה מאירה בה כראוי.

(ר' נחמן בורשטיין מזכיר שיחתו של מוהרנ"ת: "און איבער דעם התנוצצות אלקות וואס איז דא אין מיר, איבער דעם איז מיין דאנונען אנדערש, און מיין לערנין אנדערש, און מיין עסין אנדערש, און מיין רעדין מיט מענטשין איז אנדערש" – ובגלל ההתנוצצות אלקות שיש בי, לכן תפילתי אחרת, למודי אחרת, אכילתי אחרת, ודבורי עם בני אדם אחרת<sup>10</sup>). כן כן, זהו דיבור אמתי.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

אלו החנות של שקר. ויראה הוא הפך מזה, כמו שכתוב: "שקר חן והכל היפי, אשה יראת ה' היא תתהלל".

¹⁰ עי' אבני"ה ברזל – שו"ס ממוהרנ"ת ז"ל אות מ"ה.

¹¹ עי' אבני"ה ברזל שם.

אכן בתורה ס' נוקט הרבי בזה הלשון: "ובדיבורו עם אנשים!" בתורה זו מדבר הרבי גם על החלק של "ובדיבורו עם אנשים", גם בזה יש חן.

(ר' נחמן מזכיר השיחה: "ופעם אחת בא מוהרנ"ת ז"ל למשנה של עקביא בן מהללאל אומר הסתפל וכו' ונתלהב מאד מאד, ואמר בזה הלשון: מדוע הרשב"י היה רשב"י כיון שיידע זאת, ומדוע האר"י הקדוש היה האר"י הקדוש כיון שיידע זאת, ומדוע הבעש"ט היה הבעש"ט כיון שיידע, ומדוע רבנו הקדוש היה רבנו הקדוש כיון שיידע זאת, ומדוע אני כמו שאני כיון שאני יודע..."). כן כן.



"העלמה, העלמה, העלמה..."

(ר' משה: רבי נחמן טולטשינער בהגיעו למילים 'וזה בחינת העלמה'...) כן, היה אומר: "העלמה, העלמה, העלמה!", כך השתהה במשך מספר דקות – ר' נחמן טולטשינער! הוא שמע זאת מרבי נתן.

(ר' משה: ר' אברהם בן ר' נחמן בעצמו גם למד עם זאת התנועה?) הוא אמר את הדברים בשם אביו, שאביו שמע זאת מפי רבי נתן. כשרבי נתן הגיע למילים 'העלמה', לא יכול היה להמשיך בדיבורו: "אט דאס איז א העלמה, העלמה, העלמה!".

לאחר מכן המשיך רבי נתן בדיבורו ואמר: "הקדוש ברוך הוא הוא החיות של כל העולמות, וחיותו של כל אחד ואחד, והוא כל נ-ע-ל-ם!".

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

רבי נתן החל לדבר מהרבי: "הרבי הוא החיות, היסוד של כל העולמות, כל מה שיש לכל אחד, והוא כל כן נ-ע-ל-ם!".

ואכן בתפילה לימי בין המצרים<sup>ל</sup>, כותב שם רבי נתן: "תורתנו, תפילתנו, חיינו, קדושתנו, טהרתנו". רבי נתן הרגיש את הצדיק, שהוא כל תורתו ותפילתו, קדושתו, הכל זה הצדיק! הכל זה הצדיק, והצדיק בעצמו כל כך נעלם.

אלמלא היה הצדיק מתגלה, היו עיניהם של כל העולם נפתחין, היו רואים כולם היכן הם אוחזים.



## מה לנו לדבר מאחרים...

ממילא, כשהאדם רואה 'היכן הוא אוחז במידותיו', הוא כבר לא יכול לחלוק על אחרים, הוא עסוק בבעיותיו הפרטיים.

רואים הרי, אדם שחולה ל"ע, חולה אנוש שהרופאים כבר הרימו ידיהם והתייאשו ממנו - וכי חולה כזה מסוגל להתעסק בבעיות של אחרים! וכי מסוגל הוא להתעסק בלגנות אחרים: 'הוא לא בסדר'! וכי יתעסק אז בלחשוב: 'הוא לא בסדר', בו בזמן שהוא עצמו חולה במצב כה אנוש! ?

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

ל ליקוטי תפלות ח"ב תפלה ל"ג: "כי נלקחו מאתנו כל מחמדי עינינו גאוני עזנו, עטרות ראשנו, הודנו זנו פארנו, חיינו וארך ימינו, שרשי נפשנו ורוחנו ונשמותינו, הלא המה אדוננו מורינו ורבותינו, אורותינו גדלתינו קדשנו תקותנו תכליתנו, נחמותינו ושמחתנו, תורתנו תפלותינו. סעו המה למנוחות עזבו אותנו לאנחות, אוי מה היה לנו".

אדם שבאמת עסוק 'בעצמו', ויודע 'היכן הוא אוהז', לא יכול לדבר בגנותם של אחרים!: "אני רואה הרי מה שנעשה עמי, כיצד אוכל לדבר בגנותם של אחרים?!"

מדוע באמת עסוקים בבעיות של אחרים? כי לא רואים את החסרונות האישיים! ומדוע לא מודעים לחסרונות האישיים? כי הצדיק נעלם! הצדיק נמצא תחת העלמה, וכשהצדיק נעלם – עיניהם של כל ישראל סתומים, אין לישראל עינים, הם לא רואים, האדם לא רואה היכן הוא בעצמו אוהז, לא רואים את גדולת השם יתברך, לא רואים כלום.



זכורני שהייתי יחד עם חמי ר' אהרן קיבליטשער עליו השלום, שנים רבות היינו ביחד, (ר' משה: במשך ארבע שנים?) אפילו בטרם נישאתי. 'ארבע שנים' מאז נישואי, אבל גם בטרם נישאתי לבתו היינו ביחד, הוא בא הרי לעיתים תכופות לאומן, הוא היה הרי כמו 'אומנער'!

[ר' נחמן: המרחק מקיבליטש לאומן הוא די גדול?] לא, מרחק של חמישים קילומטר. המסלול הוא כזה: אומן, טעפליק, קיבליטש, הייסין, לאדיזין, ברסלב, כשהמרחק מאומן לברסלב מגיע למאה קילומטר.

(ר' נחמן: נו, כשנסעו מאומן נסעו דרך העיר טפליק?) רק דרך טפליק! זאת הדרך, ובהמשך הדרך נמצאת העיירה קיבליטש. (ר' נחמן: גם בקיבליטש הוכרחו לעבור?) רק בדרך זו!. בהמשך הדרך נמצאת העיירה הייסין, אחריה לאדיזין, ואחריהם נמצאת ברסלב, זוהי הדרך!

וכי רק פעם אחת עשיתי את כל המסלול הזה? ! את המסלול הזה הלכתי גם רגלית!

פרשת מטות מסעי תשל"ד כג

טולטשיין כבר נמצאת בצד השני, (ר' נחמן: וטירהאוויצע?) הדרך לטירהאוויצע היא כבר דרך אחרת. (ר' נחמן: היכן נמצאת העיירה דיבאווע?) דיבאווע נמצאת לא הרחק מאומן, זו עיירה קטנה, גם היא בדרך אחרת.]



בקיצור, הבה נחזור תחילת השיחה; עלינו לדעת שיש לנו את הרבי, הקב"ה עזרנו, אנחנו יכולים לזכות לעינים פתוחות, לראות ולהסתכל, והעיקר הוא, שנסתכל על עצמנו – היכן אנחנו אוחזים! המתנה הכי גדולה היא, שהאדם מודע למה שקורה איתו!

כיצד קורה שבנק מכריז על פשיטת רגל וגורם לאלפי יהודים לבכות? כי הבנק לא ידע היכן הוא אוחז בעולם! כלפי חוץ נראה היה שזהו הבנק הכי יפה בעולם, כשבפועל בפנים הכל חלוד רקוב ומתולע... יהודים בוכים ומיללים, יהודים נפטרים מן העולם מרוב צער.

וכן נוהג הדבר אצל כל אחד בפרטיות: אדם שלא יודע היכן הוא אוחז יכול להיות כל כך מרומה, כל כך רקוב, כל כך מתולע, ואף להמשיך ולחשוב שהוא 'משהו'...



בשיש דין למטה אין דין למעלה

רבי נתן היה כל כך מלא בישוב הדעת, עד שנענה פעם ואמר: "כ'האב זיך אלצדינג אויסגעמאלט, נאר דעם ערשטן ברוך הבא אין קבר האב איך זיך נישט אויסגעמאלט!" – הכל הצלחתי לצייר לעצמי, רק את ה'ברוך

הבא' הראשון בקבר לא הצלחתי לצייר לעצמי! כיצד יקבלו שם את פני - את זה לא יכולתי לצייר לעצמי! רבי נתן היה מאד שבור בעיני רוחו.

(ר' נחמן: מתי אמר זאת?) מה הפירוש מתי? בחייו!!

רבי נתן אמר: "הכל הצלחתי לצייר לעצמי! הכל הצלחתי לצייר לעצמי!". מעלתו של רבי נתן הייתה כה מופלגת, שהיה לו את הישוב הדעת הזה!

כשמודעים לכך המצב טוב, אולם אדם שבטוח שיילכו לקראתו ויקבלו את פניו ב'ברוך הבא' גדול - כשזה לא יקרה בפועל, אוי כמה מר יהיה אז! אוי לאותה בושה, אוי לאותה כלימה! אוי לאותה בושה, אוי לאותה כלימה! צער הבושה הוא צער שלא ניתן לתאר כלל וכלל.

אדם שיש לו התבודדות דבר יום ביומו ומיישב דעתו, הוא יודע, הוא 'מאורר' את מוחו משטויותיו, הוא משיח את לבו לפני השם יתברך, אדם כזה עשה משהו עם עצמו.

הזהר הקדוש מדבר על כך^{ל"א}; אם אפשר לכנות זאת בשם 'תשובה שלימה'?! הוא עשה תשובה באמצע! הוא עובד! כבר לא יכולים ללגלג עליו כל כך! הרי בכל זאת עשה משהו, בכל זאת השיח לבו על כך.

הערות ומראי מקומות

^{ל"א} עי' בהקדמת תיקוני הזוהר (דף ח' ע"ב) "בא להרגך השכם להרגו בצלותא - - דבכל יומא תבע חובין דבנוי לשחטא לון" וכו'. ועי' גם ליקוטי מוהר"ן תו' ט"ו אות ב', ענין 'כשיש דין למטה אין דין למעלה'.

כּה פּרשת מטות מסעי תשל"ד

כשישאלו אותו: מדוע עשית כך וכך? ! יראו שבכל זאת שח על כך לפני
השם יתברך !

(חסר קצת)

(ר' משה: רציתם מקודם לספר משהו מחמיכם והפסקתם באמצע.) חמי, כן, הוא מעולם
לא דיבר על אחרים! מעולם לא דיבר בגנותם של אחרים! וכי קרה פעם
שדיבר על יהודי אחר? מעולם לא קרה!

היו עוד יהודים שנהגו כך! יהודי שהיה 'מתבודד', יהודי שהיה 'חצות
איד', יהודי כזה מעולם לא התעסק בחסרונם של אחרים!: "אין לי זמן
להתעסק בחסרונם של אחרים!".

לדבר יחד בעבודת השם – בוודאי שכן! אבל להתעסק בחסרונותיו של
השני: "הוא לא בסדר והוא לא בסדר", וכי רק אני טוב ומושלם? ...!



צריך לעיין בתיקון העולם

זכורני, שבאומן שוחחו פעם מענין, שפעם אחת גזרו גזירה קשה על
היהודים; היה זה עוד לפני שלטונו של ניקולאיי, עוד בימי שלטונו של
ניקוליי הראשון ימח שמו.

הלכו אז ל'מפורסמים' שם, ואמרו להם: "פעלו לביטול הגזירה!!!".

נענו המפורסמים ההם ואמרו בזה הלשון: "וכי בגלל שכמה אנשים ישבו
בליל יום כיפור במסעדה ואכלו אנחנו צריכים לצום? !".

תוכן תשובתם היה: שכל הגזירה לא נגזרה אלא בגלל אותם אנשים, בגלל אלו שישבו בליל יום כיפור במסעדה ואכלו; "בגלל הבעלי עבירות הללו מבקשים מאתנו שנצום?!".

משהגיעו דבריהם לאזניו של רבי נתן, נענה ואמר: "וכי הם כבר נקיים לגמרי? להם אין שום חלק בגזירה? הגזירה לא קשורה אליהם?!"

"כל העולם לא נברא אלא בשבילי" – אומר הרבי – "צריך אני לראות ולעיין בכל עת בתיקון העולם ולמלאות חסרון העולם, ולהתפלל בעבורם^{לב}!" – אבל לומר שזה 'בגלל ההוא'? 'אני לא קשור לזה'!?

כשהגיעו דבריהם לאזניו של רבי נתן, שכך התבטא אותו מפורסם, נענה ואמר: "וכי ככה מדברים?! את האשמה כולה תלה ב'אחרים', ברשעים שאכלו בליל יום כיפור, בגלל זה נגזרה הגזירה – אך האם אנחנו כבר נקיים!?"

נכון, אמנם אנחנו לא כל כך מגושמים, אנחנו צמים ביום כיפור, אנחנו לא נשב לאכול במסעדה בליל יום כיפור, אבל שאר עוולות שיש לנו, מהם יודע רק הקב"ה.

(ר' נחמן: מי בא לספר זאת לרבי נתן?) דבריהם הגיעו לאזניו של רבי נתן, שכך השיבו. (ר' משה: הם היו גדולים?) כן, גדולים! ; "וכי בגלל שפלוני אלמוני עשו

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

<sup>לב</sup> עי' ריש תו' ה': כי צריך כל אדם לומר: כל העולם לא נברא אלא בשבילי, נמצא כשהעולם נברא בשבילי, צריך אני לראות ולעיין בכל עת בתיקון העולם, ולמלאות חסרון העולם, ולהתפלל בעבורם.

כך וכך אנחנו צריכים לצום?!". הסיפור הוא שביקשו מהם לגזור תענית ציבור.



## אל תהי מפליג לכל דבר

הרבי אמר באמת; בשנה הראשונה לכניסתו של הרבי לעיר ברסלב, באותה שנה דיברו בפטרבורג מענין גזירת ה'פונקטין', שרוצים לגזור גזירות! גזירות! רצו לגייס נערי ישראל לצבא. היו אז צדיקים שאמרו: "הקב"ה לא יעשה כדבר הזה<sup>לג</sup>!", אולם הרבי אמר: "ס'איז א נארישקייט אז מען זאגט אזוי, דער בית המקדש איז דאך חרוב געווארן!" – זו טעות לומר כך, שהרי גם בית המקדש נחרב.

כיצד אפשר לומר 'הקב"ה לא יעשה זאת'?! רואים הרי שגם בית המקדש נחרב.

נענה הרבי ואמר: אלמלא היו שלמים עמי בדעתם, היו מבטלים את הגזירה לגמרי.

הרבי אמר: "איך האב דאס אפגעשטופט אויף עטליכע און צוואנציג יאר!" – דחיתי את הגזירה למשך עשרים וכמה שנים<sup>לד</sup>.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{לג} עי' חיי מוהר"ן אות ו' ואות רע"ז.

^{לד} עי' חיי מוהר"ן אות א'.

בשנת תקפ"ז יצאו הגזירות לפועל, ודברי הרבי נאמרו בשנת תקס"ג, נמצא שחלפו בדיוק עשרים וחמש שנים.

עוד אמר הרבי: "ווען זיי זאלן צובייגן די אויערן און הערן וואס מען רעדט אין פטרבורג אויף אידן, וואלטן זיי נישט אינזינען געהאט דאס מגידות!" – אילו היו מטים אוזנם ושומעים כיצד מדברים על יהודים בפטרבורג, לא היו חושבים על משרת המגידות.



כזה מין סברה נכנסה למוחם; "הקב"ה לא יעשה זאת", והיו כאלו שסברו שלהם אין בכלל שייכות לצרות.

מדברי הרבי משמע להפך!; בתורה שנאמרה בראש השנה הראשון למגורי הרבי בעיר ברסלב, תורה ה', אומר שם הרבי: "כי צריך כל אדם לומר 'בשבילי נברא העולם', נמצא כשהעולם נברא בשבילי צריך אני לראות ולעייין בכל עת בתיקון העולם, ולמלאות חסרון העולם, ולהתפלל בעבורם" – זה בדיוק ההפך ממה שאותם מפורסמים עשו כשנגזרה הגזירה!

אומר הרבי בפירושו: "ולמלאות חסרון העולם ולהתפלל בעבורם", הרבי אומר שאני מחויב למלאות חסרון העולם, ולבקש רחמים עליהם.

הדרך שלהם היא לומר "אין לי שום שייכות לדבר!", מדוע אני צריך להתפלל עבורם?!", אך על פי דברי הרבי מבינים, שאפילו אם אני באמת לא אשם, עליי למלאות חסרון העולם!! כשבועולם יש חסרון כלשהו, עליי להתפלל על זה!

ראיה נוספת לכך שהם לא צדקו בדבריהם, היא העובדה שישראל חטאו ועשו עגל, ולכאורה צריך היה משה רבינו לומר: "מה אני אשם? וכי בגלל שהם עשו עגל אני צריך להתפלל עבורם?!"

מדוע צריך היה משה רבינו להתפלל עבורם? ! וכן הוא בחטא המרגלים, וכן הוא במתאוננים: "מדוע אני צריך להתפלל עבורם? ! שיתפללו בעד עצמם! - שצדיק יאמר כאלו מילים? !"



ותורת חסד על לשונה

הרבי אומר הרי בפירוש בתורה כ"ב 'חותם בתוך חותם'^{לה} - זוהי תורה שאנמרה בראש השנה - מדוע נקראים הצדיקים בשם 'רגלין'? מחמת שתי סיבות, אחת: על שם העצה, וכל העם אשר ברגליך - ההולכים אחר עצתך!

שתיים: כי הם שלוחים להקב"ה ששולח אותם בשליחותו. כשיש ח"ו גזירה על ישראל, הקב"ה מודיע להם הגזירה, ושולח אותם בתור שלוחים להוכיח את ישראל.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

<sup>לה</sup> וז"ל שם: דע שיש חותם, ויש חותם בתוך חותם. חותם הוא - כי יש מוכיחי הדור, והם בחינות רגלין; ונקראים רגלין, על שם שהם למודי ה', הינו שלומדין כבכול את ה', שנותנין לו עצות. והם הולכים בשליחותו לישראל, להוכיחם ולהחזירם להשם יתברך. ועל שם זה נקראים בחינות רגלין, על שם העצה, כמו שפרש רש"י על "וכל העם אשר ברגליך" - 'ההולכים אחר עצתך', ועל שם ההליכה, שהולכים בשליחותו להוכיח כנ"ל... והם, כשנגלה להם הדין-תורה, הולכים ומוכיחים הדור, כדי להחזירם למוטב להמתיק הדין. ואפלו בשעת מוסר נזהרין להחתיים ולהסתיר, שלא יינקו ממנו החיצונים...

ואפילו כשמוכיחים את ישראל, מסתירים את הדין, הם לא מגלים שיש כזה מין דין בשמים.

כל זה הוא ההפך הגמור מאלו הטוענים שאינם צריכים לסבול בעד חטאי העולם. הצדיקים הם יועציו של הקב"ה, הם שליחיו של הקב"ה.



הפשט הוא כזה, אפילו אם אני רואה למשל חורבנות נוראיים בעולם, אל לי לומר: "אני נקי לגמרי", "לי אין כל חלק בחורבן הנורא הזה".

אף על פי שהעוולות שהם עושים אינך עושה, אבל בכל זאת עליך לערוך בדיקה בעצמך. או אז תווכח לראות שאתה לא לגמרי נקי, יש בך עוולות אחרות, ובשמים גם העוולות שלך נחשבים לעוולות.

העובדה שעוולותיהם גדולות יותר, אינה רפואה למכותיך! אז יש לשני עוולות גדולות יותר! וכי זוהי רפואתך?!

וכי העובדה שהשני בעל עבירה רחמנא ליצלן ואני לא, אמורה לגרום לי נחת רוח? ! אמנם עליי להחיות עצמי שלא עשיתי כאלו עבירות חמורות, אבל ה'פעקל' שיש לי - זה הרי שלי!

אם תנהג בצורה כזאת, אזי גם הצדיק הגדול ממך יצחק עליך! והגדול יותר יצחק ממנו, וכן הגדול יותר - תמיד הגדול יותר יצחק ממך!

וכי בגלל שלא עשיתי עבירות חמורות כמו שהשני עשה, אני נהיה איזה 'בעל מדריגה'? וכי בגלל שאני לא מחלל שבת, ואני לא אוכל ביום כיפור, אני נהיה ע"י איזה 'בעל מדריגה'? ! אמנם מותר לך להחיות עצמך במה

שאינך אוכל ביום כיפור, 'נאר התחזקות', כדי שתוכל להחזיק עצמך בעבודת השם, אבל לומר ש'זהו זה' ? !

כל אחד, מהרגע שבא לעולם, עליו לראות לעשות את המוטל עליו ! והדבר הראשון שמוטל עליו לעשות, זה להסתכל ולבדוק היטב היטב 'היכן הוא אוחז במידותיו' ! היכן הוא אוחז בעולם !

וכן מוטל עליו להיטיב עם הזולת ! לדבר עם חברו מהתכלית, ולדבר יחד בלימוד. זהו השבח הנאמר ב'אשת חיל': "ותורת חסד על לשונה - ללמוד על מנת ללמדה"י", זהו השבח של אשת חיל !

אבל גם בשעה שמדבר עם חברו; לכאורה, מאחר ואני מדבר עם חברי ביראת שמים, סימן הוא שאני כבר איזה משפיע, ואם כן מה יש לי להסתכל על עצמי ? ! אולם באמת צריך האדם לבדוק עצמו היטב היטב, שכן יכול מאד להיות שהוא מטעה עצמו לגמרי.



למשל, 'אנשים כערכנו', קורה לפעמים ששותים כוסית לחיים, מברכים את השני, והברכה מתקיימת; אדם אחרי סיפור כזה נמצא בסכנה שחלילה לא יהפוך ל'מפורסם' ! שהרי בירך את חברו וברכתו התקיימה; אחרי סיפור כזה האדם שרוי בסכנה נורא, שחלילה לא ידמה בנפשו שהוא ראוי לתת ברכות, שברכותיו מתקיימות.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

¹⁷ ע"י מס' סוכה דף מ"ט ע"ב, ע"י ליקוטי מוהר"ן ריש תו"י י"ד.

כמו מקל - אומר הרבילי - הוא אוחז במקל ומאחוריו עומד אחד עם רובה, והוא בטוח שמקלו ירה קנה שריפה !!! ... ככה זה נראה!

לבעל דבר דרכים רבות כיצד ללכוד את האדם ברשתו.

הערות ומראי מקומות

לוי ע"י חיי מוהר"ן אות תנ"ה: אמר משל, כמו שאדם אחד הולך בדרך ופגע בזאב והיה מתירא ממנו, והושיט מקלו ועשה עם מקלו כדרך שעושים עם קנה שרפה שקורין ביקס, כאלו הוא רוצה לירות את הזאב עם מקלו כדי שיתירא הזאב ממנו. בתוך כך היה מורה אחד עם קני שרפה באמת והרג את הזאב ונדמה לזה שהושיט מקלו שהוא הרגו, והוא אינו יודע שנהרג הזאב על-ידי זה שהושיט קנה שרפה באמת, כי בודאי אינם יכולים להרג את הזאב במקל. כך הוא ממש ענין הנ"ל, כי יש צדיקים אמתיים בעולם בכל דור ודור שהם פועלים הכל בתפלתם וכל הפקדות לטוב וכל הדברים שבעולם הכל על ידם, ואלו המפרסמים של שקר נדמה להם שהם פועלו זאת, והוא ממש כמו זה שאומר שהרג את הזאב עם מקלו כנ"ל, כי באמת הכל רק על-ידי צדיקים אמתיים כי הם פועלים הכל.